

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації ПІРГО Олени Федорівни на тему: «Кримінально-правові та кримінологічні засади запобігання жорстокому поводженню з тваринами в Україні», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» (галузь знань 08 «Право»)

Дисертаційне дослідження Пірго Олени Федорівни на тему «Кримінально-правові та кримінологічні засади запобігання жорстокому поводженню з тваринами в Україні», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право») виконана у Донецькому державному університеті внутрішніх справ. Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Донецького державного університету внутрішніх справ 30 листопада 2022 року (протокол № 4), уточнено – 28 серпня 2024 року (протокол № 26). Тема відповідає науковому напрямку «кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право» в межах спеціальності 081 «Право».

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Пірго Олени Федорівни на тему «Кримінально-правові та кримінологічні засади запобігання жорстокому поводженню з тваринами в Україні» підготовлений за результатами попереднього розгляду цієї дисертації та публічної презентації Пірго О.Ф. наукових результатів зазначеної дисертації, який відбувся 24 лютого 2025 року на засіданні кафедри кримінального права та кримінології факультету № 1.

Рецензенти:

1) завідувач кафедри кримінального права та кримінології факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Удод А.М.;

2) заступник декана факультету № 4 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Семенишина-Фіголь Б.М.

За результатами засідання було складено наступний висновок.

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Захист тваринного світу – важливе завдання, реалізація якого дозволяє забезпечувати належний стан екологічної безпеки в державі. Це зумовило потребу у криміналізації у ст. 299 Кримінального кодексу України жорстокого поводження с тваринами. Необхідно відмітити, що вказана кримінально-правова норма неодноразово піддавалась перегляду, змінам та уточненням. Вказане свідчить про зацікавленість законодавця в удосконаленні кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності взагалі та жорстоке поводження с тваринами зокрема.

Водночас не можна залишити поза увагою те, що, не дивлячись на наявність кримінально-правової заборони, кількісний показник кримінальних

правопорушень, передбачених ст. 299 КК України залишається стабільно високим, що свідчить про наявність невирішених або недостатньо вирішених проблем. Зокрема це стосується потреби в уточненні правових засад запобігання жорстокому поводженню з тваринами, узагальненні міжнародно-правових стандартів у цій сфері, визначенні проблем складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 299 КК України, а також формуванні відповідного комплексу заходів кримінально-правового та кримінологічного запобігання жорстокому поводженню с тваринами.

Вказане свідчить про те, що для України одним із пріоритетних завдань є визначення кримінально-правових та кримінологічних засад запобігання жорстокому поводженню с тваринами та удосконалення відповідних заходів, засобів та способів реагування на такі суспільно небезпечні діяння.

Проблемам запобігання кримінальним правопорушенням проти громадського порядку та моральності взагалі та жорстокому поводженню с тваринами зокрема присвятили свої праці такі вчені як А. О. Данилевський, С. А. Голуб, Д. О. Калмиков, В. В. Кузнецов, Л. С. Кучанська, А. В. Ландіна, Ю. В. Орлов, С. П. Репецький, А. М. Ященко та інші.

Водночас, не дивлячись на вагомий внесок вказаних вчених у розвиток науки кримінального права та кримінології, система запобігання таким суспільно небезпечних діянням потребує уточнення та доопрацювання, зокрема – в умовах дії особливого правового режиму воєнного стану. Запропоноване дисертаційне дослідження скероване на розв'язання низки нагальних для сучасної держави та суспільства проблем протидії злочинності, що свідчить про його актуальність та своєчасність.

2. Наукова новизна результатів дослідження.

Дисертація О.Ф. Пірго є завершеним науковим дослідженням, присвяченим проблемним питанням кримінально-правового та кримінологічного запобігання жорстокому поводженню з тваринами в Україні.

У результаті проведеного дослідження розроблено низку нових положень, висновків і рекомендацій щодо оптимізації та підвищення якості запобігання кримінальним правопорушенням, передбаченим ст. 299 КК України, а саме:

вперше:

– запропоновано під правовим забезпеченням запобігання жорстокому поводженню з тваринами розуміти сукупність цільових безперервних заходів уповноважених суб'єктів відповідно до національного законодавства та міжнародно-правових актів, спрямованих в межах їх компетенції на виявлення, припинення та недопущення знущання над тваринами, у тому числі безпритульними, завданню їм фізичного болю, страждань, каліцтв чи загибелі, нацьковування тварин одна на одну та на інших тварин, залишення тварин напризволяще, а також інші порушення правил утримання, поводження та транспортування тварин;

– визначений комплекс загальносоціальних заходів запобігання

жорстокому поводженню (правові, соціально-економічні, організаційно-інституційні, морально-виховні) з тваринами, спрямованих на забезпечення моральності суспільства, усунення детермінації жорстокого поводження з тваринами й створення передумов для здійснення спеціально-кримінологічних та індивідуально-профілактичних заходів запобігання;

– розроблені індивідуально-профілактичні заходи запобігання жорстокому поводженню з тваринами, які спрямовуються на дітей та поведінку осіб, схильних до вчинення протиправних дій з тваринами, за допомогою діагностичних, реабілітаційних, прогностичних психолого-корекційних методик, застосування яких запропоновано здійснювати за допомогою введення до штатної структури підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України посади практичного поліцейського-психолога з покладенням функції здійснення індивідуально-профілактичних заходів, включаючи застосування психолого-корекційних програм;

– обґрунтована необхідність створення спеціального державного органу, який відповідатиме за охорону, раціональне використання та відновлення тваринного світу, у тому числі й запобігання жорстокому поводженню з тваринами (Державне агентство з регулювання тваринного світу України);

удосконалено:

– розуміння кримінально-правового захисту моральності у сфері охорони тваринного світу як сукупності кримінально-правових норм, направлених на захист хребетних тварин від жорсткого поводження, підтримання гуманного ставлення до тварин.

– поняття «жорстоке поводження з тваринами», під яким запропоновано розуміти протиправні, умисні, безжальні дії або бездіяльність, що є проявом аморальності злочинця й спрямовані проти хребетних тварин шляхом заподіяння фізичних страждань;

– теоретико-правове бачення конкретизації кримінальної відповідальності неповнолітніх за жорстоке поводження з тваринами з урахуванням співучасті між собою чи з повнолітніми особами (ст. 22 КК України);

– осмислення кримінальної агресії відносно тварин як фізичної поведінки людини, спрямованої на насильницьке руйнування моральних цінностей та ідеалів, що проявляється у жорстокому поводженні з тваринами (кримінальна агресія) з метою досягнення хуліганських або корисливих цілей;

дістали подальшого розвитку:

– наукові підходи до необхідності встановлення способу вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 299 КК України, та взаємозв'язку «тварини – особи-злочинця» (прямий – власник тварини; непрямий – тварина знаходиться у власності осіб, які є близькими чи знайомими правопорушника; випадковий – безпритульні тварини), які впливають на вибір спеціально-кримінологічних та індивідуально-профілактичних заходів запобігання, у тому числі й обрання методів перевиховання відносно дітей;

– **напрями спеціально-кримінологічного запобігання жорстокому поводженню з тваринами**, в рамках яких розробляються та реалізуються запобіжні заходи: (а) кримінологічна профілактика, (б) відвернення, (в) припинення.

– **підходи до впровадження реєстрації домашніх та безпритульних тварин з метою швидкої ідентифікації тварини та її власника у створеному Єдиному державному реєстрі тварин з присвоєнням індивідуального ідентифікаційного номеру**, який діятиме на всій території України; процедури мікрочипування домашніх тварин (містить дані про власника та його місце проживання), яка сприятиме ідентифікації тварини;

– **корекційні заходи впливу на особу за напрямами діагностики, реабілітації, прогностики з метою запобігання девіантній поведінці шляхом виявлення та усунення недоліків сімейного та шкільного виховання**, а також негативного впливу неформальних груп на особу та виникнення психологічних проблем;

– **проведення заходів запобігання жорстокому поводженню з тваринами в умовах впливу фонових явищ (наркотизації, алкоголізації, безпритульності, сексуалізації та ін.) та воєнних дій (незаконного обігу вогнепальної зброї та ін.) шляхом формування єдиної систематизованої інформаційної бази даних про неформальні групи й активізації роботи щодо виявлення, упередження, припинення жорстокого поводження з тваринами, застосування заходів впливу до таких осіб.**

3. Теоретичне і практичне значення отриманих наукових результатів дослідження.

Одержані у роботі результати дослідження становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані у:

- *законотворчій діяльності* – під час удосконалення національного кримінального законодавства України щодо кримінальної відповідальності та покарання за кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності;

- *науково-дослідній сфері* – для подальшого вивчення теоретичних та практичних проблем запобігання кримінальним правопорушенням проти громадського порядку та моральності взагалі та жорстокому поводженню з тваринами зокрема;

– *освітньому процесі* – під час підготовки навчально-методичних матеріалів та викладання навчальних дисциплін «Кримінальне право України», «Кримінологія», «Профілактика кримінальних правопорушень» «Поліцейська діяльність».

4. Наукові публікації, у яких висвітлено основні результати дисертаційного дослідження, та повнота їх опублікування.

Основні наукові результати дисертації Пірго Олени Федорівни на тему «Кримінально-правові та кримінологічні засади запобігання жорстокому поводженню з тваринами в Україні» відображено у 6 працях, з яких 4 – це статті в наукових фахових виданнях України та 2 – матеріали науково-

практичних конференцій, які розкривають основний зміст дисертації, серед яких:

1. Пірго О. Ф. Кримінально-правова характеристика жорстокого поводження з тваринами в Україні. *Українська поліцейстика*. 2024. № 2(10). С. 41–45. URL: DOI : <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2024-2-10-7>

2. Пірго О. Ф. Жорстоке поводження з тваринами як об'єкт кримінологічного дослідження. *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*. 2024. Вип. 3 (7). С. 161–168. DOI: <https://doi.org/10.32782/cuj-2024-3-18>

3. Пірго О. Ф. Кримінологічна система заходів запобігання жорстокому ставленню до тварин в Україні. *Правовий часопис Донбасу*. 2024. № 3 (88). С. 50–54. URL: <https://ljd.dnuvs.ukr.education/index.php/ljd/article/view/274>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2024-88-50-54>

4. Пірго О. Ф. Міжнародна та вітчизняна практики захисту тварин від жорсткого поводження в умовах збройного конфлікту. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е.О. Дідоренка*. 2024. №. 3. С. 125–133. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-9156.107.3.125-133>.

5. Пірго О.Ф. Законодавчі «коливання» у встановленні кримінальної відповідальності за жорстоке поводження з тваринами. *Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права* : матеріали ІХ міжнар. наук.-практ. конф. (Кременчук, 22–23 груд. 2023 р.). Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023.

С. 408-412.

6. Пірго О.Ф. Підготовка поліцейських та проблеми захисту тварин від жорстокого поводження: питання удосконалення освітньої складової. *Актуальні питання підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони в умовах війни* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Кропивницький, 19 квіт. 2024 р.). Кропивницький : ДонДУВС, 2024. С. 897–900.

Зазначені публікації містять належне обґрунтування отриманих наукових результатів, опубліковані у виданнях, кількість та рівень яких відповідає встановленим вимогам, характеризуються повнотою викладу матеріалів дисертації, опубліковані у різних випусках (номерах) наукових періодичних видань. Серед наведених публікацій немає таких, в яких повторюються наукові результати, опубліковані раніше в інших наукових публікаціях, що вже зараховані за темою дисертації. Опублікування результатів дисертації Пірго Олени Федорівни на тему «Кримінально-правові та кримінологічні засади запобігання жорстокому поводженню з тваринами в Україні» відповідає вимогам, встановленим п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

5. Обґрунтованість і достовірність результатів дослідження. Основні положення та наукові висновки є обґрунтованими, базуються на аналізі літератури з тематики дослідження та узагальненні практики

застосування національного законодавства (усього – 191 найменування).

Структура дисертаційного дослідження О.Ф. Пірго відповідає визначеній меті та поставленим завданням дослідження. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, що містять дванадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Дисертація написана грамотно, оформлена згідно з чинними вимогами, передбаченими Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44). Оформлення дисертації відповідає вимогам, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації». Мовностилістична культура роботи досить висока. Список використаних літературних джерел, а також посилання на них у тексті дисертації зроблено з дотриманням вимог.

Загальний висновок

З урахуванням викладеного, представлена дисертаційна робота Пірго Олени Федорівни на тему «Кримінально-правові та кримінологічні засади запобігання жорстокому поводженню з тваринами в Україні» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» і може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

**Головуючий на засіданні
кафедри кримінального права
та кримінології факультету № 1,
доктор юридичних наук
старший дослідник**

Тетяна ПОНОМАРЬОВА

07 березня 2025 року

Підпис Пономарьової Тетяни Ігорівни засвідчую

**Т.в.о. начальника відділу
документування службової діяльності**

Наталя ХОЗЛУ

